

„Ha kérésemet teljesítik, Oroszország megtér, és béke lesz, ha nem, akkor tévtanait az egész világon el fogja terjeszteni, háborúkat és egyházüldözést fog előidézni.”¹

Az orosz szinodális szekularizmustól a vatikáni polkorrekt aposztáziáig

A vatikáni hatalommal rendelkezők által felgyorsított „szinodális” reform szerves összefüggést mutat a természetfölöttibe vetett hit hanyatlásával és a szekularizált egyházi gondolkodásmódnak a világi hatalom iránti behódolásával.

A tomboló háborúban ki állíthatná érvényesnek Oroszországnak a Szűzanya Szeplőtelen Szíve iránti felajánlását?! Az Egyházra zúduló csapásokban ki tagadhatná, hogy a Szűzanya feltételeivel dacolva

Róma püspökei eljátszották Oroszország felajánlásának lehetőségeit a félig-meddig, ímmel-ámmal, gyávaással, okoskodva tett kísérleteikkel?!

A Szűzanya Fatima-i kérése és ígérete egyaránt Oroszország tévtanaiból történő megtérésére irányulnak, amelyeket a köztudat – miközben összemossa Oroszországot a Szovjetunióval – csupán közhelyekkel illet. Oroszország tévtanainak feltárását éppen azok „gyümölcsei” – a bolsevik, szovjet, kommunista, szocialista ármány – hatékony álcákként nehezítik. Mivel az 1917-es Fatima-i jelenések idején a bolsevikok még csak tervezték a Szovjetunió létrehozását, a Szűzanya csakis a cári Oroszországról szólhatott. A bolsevik forradalom folytatásaként 1922-ben létrejött Szovjetunió tehát „csupán” elterjesztője volt Oroszország korábban kialakult tévtanainak. A „tévtanok”, amelyek a Föld végső határáig elterjedtek egyetlen gyűjtőfogalommal illethetők: szekularizáció.²

Oroszország kegyelmi állapotát közvetlenül jelzi az egyik legkedveltebb Hodigitria³ (Útmutató) típusú orosz ikon, a Kazany-i Istenszülő Kegykép története. Ez „az oroszországi tatár uralom idejében kerülhetett elrejtésre, és Kazany-ban az 1579-ben pusztító tűzvész után követően egy testőrparancsnok kilenc éves kislánya találta meg a Szűzanya három jelenésben adott útbaigazítása alapján. Beszédes, hogy a helyi előljárók jellemzően elutasították a Szűzanya kéréseit, mire a kislány a leégett házuk romjai alól maga ásta ki az ikont, és az ünnepélyes körülhordozásával járó első csodaként 2 vak gyógyult meg. A Kazany-i Kegyképnek köszönhetően orosz győzelemmel végződött a moszkvai 1612-es szabadságharc a lengyelekkel, az 1709-es poltavai csata a svédekkel, az 1812-es borogyinói ütközet Napoleonnal. A dicső korszak azonban a XX. századdal véget ért: az ikon Kazany-i bazilikában őrzött példányát 1904-ben ellopták, 1917-ben a szentpétervári példány tűnt el. A szentpétervári bazilika 1932-ben a Vallástörténet és Ateizmus Múzeuma lett, a moszkvai bazilikát 1936-ban lerombolták.”⁴

Bennfoglaltan a Katolikus Egyház állapotát is mutatja Kazany-i Kegykép története. „Egyik példányát II. János Pál Pápa 2004-ben az Istenszülő Elszenderedése ünnepén az Orosz Ortodox Egyháznak ajándékozta. Az ikon kései barokk, provinciális stílusú, drágakövekkel díszített, aranyozott ezüstborítója már a második.”⁵ A Magyar Katolikus Lexikon⁶ közli, hogy az 1904-es ellopását követő viszontagságok után 1950-ben egy angliai gyűjtője lett, majd egy San Francisco-i bank trezorjába jutott. Onnan az 1964-es New York-i Világkiállításra került, mire a hívők mozgalmat indítottak megvásárlására. Ez az amerikai alapítású Blue Army Egyesületnek sikerült, amely a Kegyképet 1993-ban II. János Pál Pápának ajándékozta, aki lakosztályában helyezte el, várva a lehetőséget, hogy az orosz egyháznak és népek visszaadhassa. A „Kék Hadsereg Egyesület” őshazájában megőrizte eredeti nevét, világszerte pedig „Fatima-i Világapostolátus” néven a Fatimai Kegyszobor nemzetközi zarándoklataival hirdeti Fatima kegyelmeit. Azonban a Világiak Pápai Tanácsa állandó tagságát elnyerve felelte Oroszország felajánlásának fontosságát és a felajánlás érvényességének feltételeit.

„Az orosz ortodox egyház 1917-1918. évi helyi zsinata időben egybeesett az oroszországi forradalommal és az új államrend kialakulásával. [...] Az, hogy a zsinaton a papság és a világiak egyaránt nagy számban voltak jelen, azzal függ össze, hogy a zsinat az ortodox orosz nép két évszázados reményeit és a zsinati elv újjászületését célzó törekvéseit váltotta valóra. De a zsinat alkotmánya az egyház sorsára nézve különleges felelősséggel ruházta fel a püspöki kart. A dogmatikai és kánonjogi jellegű kérdésekben, miután a zsinat megvizsgálta őket, a püspöki tanácskozásnak kellett döntenie. [...] Sok felszólaló úgy beszélt a pátriárkátus megszüntetéséről mint az egyházat ért csapásról [...]. Matfej archimandrita szavai szerint «a legutóbbi események arról tanúskodnak, hogy nemcsak az értelmiség távolodott el Istentől, hanem az alsóbb néprétegek is és nincs olyan erő, amely megállítaná ezt a folyamatot, nincs istenfélelem, nincs lelkiismeret, nincs első püspöke az orosz népnek ... Mindezen okok miatt haladéktalanul meg kell választanunk lelkiismeretünk letéteményesét, lelki vezetőnket, a pátriárka őszentségét, akinek nyomában Krisztust követjük.» [...] A

Szinódus elnöke a pátriárka volt, 12 tagja pedig a mindenkori kijevi metropolita, a zsinat által három évre választott főpap és 5 püspök, akiket egymás után kértek fel egy-egy évre. A 15 tagú Legfelső Egyháztanácsba, amelynek élén szintén a pátriárka állt, a Szinódus három főpapot delegált, egy szerzetest, a világi papság soraiból 5 papot, 6 világi személyt viszont a zsinat választott. [...] November 13-án (26-án – a Gergely-naptár szerint – megj. B. D. A.) a zsinat megkezdte annak az előadásnak a vitáját, amely az egyháznak az államban elfoglalt jogi helyzetét tárgyalta. Ezt az előadást az egyház és az állam kapcsolatairól szóló nyilatkozat előzte meg, amelyet Sz. N. Bulgakov készített a zsinat megbízásából. Az egyház és az állam teljes szétválasztásának követelését a nyilatkozat azzal a kívánsággal hasonlítja össze, amely azt óhajtja, «hogy a nap ne süssön, a tűz ne melegítsen. Az egyház, létének belső törvénye értelmében, nem mondhat le nevelési küldetéséről, az emberiség egész életének átférfalásáról, arról, hogy sugaraival áthassa ezt az életet.» Az egyháznak az államügyekben betöltött magasrendű küldetése a bizánci jogalkotás alapja volt. A régi Oroszország Bizáncból az egyház és az állam összhangjának eszméjét örökölte. Ezeken az alapokon nyugodott a kijevi és a moszkvai birodalom. Emellett az egyház nem kötelezte el magát a kormányzás egyetlen formája mellett sem, és mindig abból indult ki, hogy a hatalomnak kereszténynek kell lennie. «És most – állapítja meg a dokumentum –, amikor a gondviselés akaratából Oroszországban összeomlik a cári önkényuralom, és azt új államformák váltják fel, az ortodox egyháznak nincsenek határozott elvei e formák politikai célszerűségét illetően, de a hatalomról alkotott felfogása változatlanul az, hogy minden hatalomnak keresztény szolgálatnak kell lennie.» [...] A zsinati események a forradalom idején is tartottak. Október 25-én (november 7-én) megbukott az Ideiglenes Kormány, az országban létrejött a szovjethatalom. Október 28-án Moszkvában véres harcok robbantak ki a Kremlt elfoglaló hadapródiskolások és a felkelők között, akiknek a kezében volt a város. Moszkvában dörögtek az ágyúk és ropogtak a géppuskák. Lövöldözés volt az udvarokon, lőttek a padlásokról, az ablakokból, az utcákon halottak és sebesültek feküdtek.⁷

Az Egyháznak a világi hatalom alá rendelése Oroszországból terjedt el, amit neves orosz ortodox tekintélyek is antikrisztusnak minősítenek. Az orosz ortodox egyháztan nemzetközi szaktekintélye Lepahin Valerij⁸, Szegeden élő orosz ortodox professzor ilyen vonatkozású munkáiból egyértelműen felismerhetők a vatikáni hatalmi történetek az orosz ortodoxia szekularizációs és szinodális előzményeiben. Hagyományosan az ortodox politikai teológia magától értetődően operál a bizánci és orosz modellek kategóriáival: „Egyház és az állam olyan, mint a lélek és a test. Ennek alapján [...] az állam esetleg olyan politikát folytathat vagy olyan törvényeket hoz, amelyek közvetlenül nem érintik az Egyházat, [...] azonban mérhetetlen veszteséget okozhat az Egyháznak. Másrészt az Egyház zavarai az állam életében is tükröződnek. Például a különböző vallási eretnekmozgalmak az állam békéjét és nyugalmát is megzavarják, és az uralkodóknak olyan intézkedéseket kell hozniuk, amelyek visszaállítják a nyugalmat. [...] Bizáncban sok [...] zsinatot, [...] amelyeken kimondottan egyházi, dogmatikai viták zajlottak, az uralkodók kezdeményezésére hívtak egybe. Szeretném hangsúlyozni, hogy ez nem csupán és nem annyira jogi szimfónia volt, mint inkább a karizma szimfóniája.”⁹

„Az Egyház és az állam szétválasztásának [...] eszméje egy olyan törekvéssé női ki magát, mely [...] az Egyházat egyfajta lelki rezervátumba zárja [...], és éppen ez megy most végbe a demokratikus államokban. Az erkölcsösségről vallott keresztény elképzeléseket először a politikából újták ki, most pedig fokozatosan, de hajthatatlanul eltávolítják a társadalmi élet egyéb szféráiból is. [...] Rettegett Iván csak leváltotta a neki nem tetsző püspököket, Alekszej Mihajlovics irányítani akarta az Egyházat, fia, Péter pedig egyik hivatalnokára bízta az Egyház irányítását. [...] Péter nemcsak hogy nem gondolt az egyházi hatalommal való szimfóniára, hanem még a pátriárka megválasztását is eltörölte. Így Oroszországban a monarchia a nyugati típusú abszolutizmus útjára lépett. Az egyházi ügyek irányítására Péter egyházi személyekből Zsinatot hozott létre, [...] élére hivatalnokot, a szinódus miniszteri hatáskörű vezetőjét állította, aki személyesen a cár hatalma alatt állt.”¹⁰

„Miből születhetett meg Oroszországban a világiasítás eszméje? Ne felejtjük, hogy a 15. század második fele Oroszországban a sztrigolnyikok és a zsidózók (szombatosok) szektáival vált emlékezetessé. A tanításaikban tagadták a Szentháromságba vetett hitet, Jézus Krisztus isteni mivoltát, elutasították az Egyházat, a szerzetességet, a kolostorokat és az ikontiszteletet. A kutatások azt mutatják, hogy az államosítás eszméje azok között az eretnekek között született meg, akiknek a hatása alá került egy időre III. Iván is. Az egyházi és kolostori földek államosítására úgy tekintettek, mint első lépés az Egyház gyengítésére, az állami ügyekre gyakorolt hatásának csökkentésére és mint a kolostorok és a szerzetesség elleni harc kezdetére. Az államosítás elve Oroszországban nem az államtól eredt; a szekták inspirálták, akik csak saját céljaikra használták fel az állami hatalmat és az államérdek képviselőinek színében akarták feltüntetni magukat. [...] Az állam szinte az egész 18. század során arra törekedett, hogy ne csak ellenőrzése alá vonhassa, állami intézménnyé, szervezetté alakítsa az Egyházat, hanem igyekezett maximálisan meggyengíteni. Az abszolút monarchia már nem tudott eltérni maga mellett ilyen tekintélyes erőt, mint az Egyház. Az egyházi földek teljes államosítása II. Katalin idején befejeződött. [...] Az Egyház számára a romboló reformok csak I. Pál trónra jutásával szűntek meg. Az orosz uralkodók ortodox uralkodónak és az Ortodoxia védelmezőinek vallják magukat, anyagi eszközökkel, jogilag és morálisan támogatják az Egyházat, de az Egyházzal való igazi összhangról már nem lehet beszélni. Nem lehet szimfónia a felkent cár és a tudtával kinevezett Zsinat között. A 19. század a pseudoszimfónia példáját mutatja fel, amikor is az Egyháznak csak tanácsadói hangja van, az utolsó szó és a végző döntés mindig a cáré.”¹¹

Az Orosz Ortodox Egyház és az orosz szakrális hagyomány szakértőinek fiatal tagja, a szintén Magyarországon élő Filippov Szergej ugyancsak az orosz szekularizációval magyarázza Nikon pátriárka, az Orosz Egyház és az Orosz Cárság tragédiáját: Nikon pátriárka „1653 februárjában megkezdte az egyházi könyveket és szertartásokat érintő reformját, [...] 1654 márciusában vagy áprilisában Moszkvában helyi zsinatot tartottak Alekszej Mihajlovics cár, valamint az egyházi és állami hierarchia legmagasabb posztjait betöltő személyek részvételével. [...] Nikon [...]

javasolta, hogy meg kell szabadulni azoktól az újításoktól, amelyek az orosz egyházi szokásokban és istentiszteleti rendben a görög egyházi szabályzatokhoz képest megjelentek, mivel ez utóbbiakat tartotta a régebbinek és éppen ezért igaznak. [...] Habár a zsinat munkájának leírásában arról olvashatunk, hogy Nikon javaslatait egyhangúan fogadták el, a zsinati határozatok felsorolásának végén hiányzik a zsinat hat résztvevőjének aláírása, többek között Pavel kolomnai püspöké is.¹² [...] A zsinat után Pavelt letartóztatták, [...] majd Nikon egyszemélyi döntése nyomán [...] száműzetésbe kellett mennie, ahol tisztázatlan körülmények között elhunyt.¹³ [...] A patriarchának mindaddig nem kellett nagyszámú ellenségétől tartania, amíg maga mögött tudhatta a cár barátságát és állandó támogatását. 1656-tól azonban [...] Alekszej Mihajlovics cár egyre inkább igyekezett megszabadulni a patriarcha befolyásától, egyre ritkábban vonta be az állami ügyek tárgyalásába, [...] 1658 júliusában pedig nyílt szakításra került sor. [...] Ebben a helyzetben Nikon [...] bejelentette, hogy lemond a patriarchai méltóságról, és [...] kolostorba távozott. [...] Alekszej Mihajlovics cárt vagy Nikon patriarchát [...] az Antikrisztus előfutárának tartották. [...] Avvakum János apostol Jelenéseinek [...] 13. fejezetéhez írt magyarázatában a Jánosnak megjelent kétszarvú vadállat az orosz cárságot szimbolizálja az utolsó időkben, «a vadállat két szarva a két hatalmat jelképezi». Avramij szerzetes Moszkvában azt terjesztette, hogy az Antikrisztus eljövetele a végső hittagadást közvetlenül fogja követni, ezért Nikont nevezte Antikrisztusnak.¹⁴

„Az Egyház irányításának ez a formája nemcsak egyszerűen idegen volt az orosz egyházi tudat számára, hanem ellentmondott az egész ezeréves egyházi kánonnak is. [...] Péter tevékenységének sok vetülete nem kulturális forradalom volt, hanem egyazon kultúrán belüli antivelkedés. [...] Konstantin császár a kereszténységet államvallássá kiáltotta ki (313-ban), [...] az Egyháznak mint szervezetnek is meg kellett szerveznie magát. A két hatalom kölcsönös viszonyának egész története [...] az államnak az a törekvése, hogy az Egyházat mint az intézmények egyikét olvassza magába. A modern államban az Egyház – mondja Dosztojevszkij Iván szavaival – «csak valamiféle sarkot foglal el, azt is felügyelet alatt». [...] Míg Pétertől kezdve az állam csak gyengíteni akarta az Egyházat, hogy könnyebben irányíthassa, addig a bolsevikok az Egyház megsemmisítését tűzték ki célul. 1918 januárjában a pártállami hatalom dekrétumot fogadott el az Egyház és az állam, az Egyház és az iskolák szétválasztásáról. [...] Nem véletlenül nevezték el a dekrétum megvalósításával megbízott osztályt «likvidálási osztálynak». [...] A kivégzések indoka mindig sablonos volt: «ellenforradalmi tevékenység miatt». De a fennmaradt iratokból az derül ki, hogy az «ellenforradalmi tevékenység» nem egyéb volt, mint szilárd hit, egyházi szertartásokon végzett szolgálat vagy részvétel, az egyházi ünnepek megtartása, körmeneten való részvétel, templomban elhangzott prédikáció. [...] Szentségtörő, gyalázkodó jellegük azt mutatja, hogy nemcsak az Egyház mint az állam számára «kényelmetlen» szervezet ellen folyt a harc, hanem az Egyház, mint Krisztus Teste ellen.¹⁵

Isten Anyja Fatimában közölte: „Ha teljesítik kérésemet, sokan megmenekülnek, és béke lesz. A háború is véget ér. Ha azonban nem hagyják abba Isten megbántását, XI. Piusz pápasága alatt egy másik, még szörnyűbb háború kezdődik. [...] Hogy ezt megakadályozzam, eljövök majd, hogy kérjem Oroszország felajánlását Szeplőtelen Szívemnek és az elsőszebati engesztelő szentáldozást. Ha kérésemet teljesítik, Oroszország megtér, és béke lesz, ha nem, akkor tévtanait az egész világon el fogja terjeszteni, háborúkat és egyházüldözést fog előidézni, a jó embereket kínozni fogják,

a Szentatya sokat fog szenvedni, több nemzet megsemmisül, végül azonban Szeplőtelen Szívem diadalmaskodni fog. A Szentatya fölajánlja nekem Oroszországot, és az megtér. A világra pedig egy békés kor virrad. Portugáliában a hitigazság mindig megmarad.¹⁶

A XXI. század 2. évtizedének drámai alapkérdése viszont már ez lett: Hol van a Jézus Krisztus által alapított Egy Szent Katolikus Apostoli Anyszentegyház?! Az alapkérdés következménye pedig: Van-e ma egyáltalán, és ha igen, hol van és ki lehet Szent Péter utóda, a Római Pápa, aki elrendelhetné Oroszországnak a Szűzanya Szeplőtelen Szíve iránti érvényes felajánlását, Oroszország és csakis Oroszország kifejezett megnevezésével, nem utolsósorban pedig egységben a világ összes, valóban katolikus hitet valló, érvényesen felszentelt püspökével?!

*1. *Kazany-i Istenszülő kegykép* (Fotó: bathedinlight.weebly.com) 2. *Fatima-i Miasszonyunk ólomüveg* – Fatima-szentély, Detroit (Fotó: akacatholic.com)

1Kondor Lajos SVD és munkatársai: (ford., szerk.): *Fatimáról beszél Lúcia nővér – Lúcia nővér emlékezései, I., – SECRETARIADO DOS PASTORINHOS, FÁTIMA, IV. kiadás, 2006., 172.*

2*Szekularizáció* (a lat. saeculum, 'világ' szóból): 1. egyházi javak kisajátítása világi célokra. 2. általános elvilágiasodás. (Magyar Katolikus Lexikon)

3„Lukács-féle ikon tradíciója nyomán a 9. századtól egyértelműen a kegykont őrző templomra utal (= a Hodegonban őrzött ikon ez). A Ton Hodegon (görögül = útmutató, vezető) a vezetők (liodegész) hagyományos gyülekezőhelye volt. [36 lábjegyzet: A Hodegon szerzetesei egyes források szerint vakok között teljesítettek lelkipásztori szolgálatot (BELTING, op. Cit, 177.). Mások mint zarándokok kísérőiről számolnak be róluk (Klosinska). De a csatába induló hadvezérek mint vezetők is a Hodegon templomába járultak indulás előtt a hagyomány szerint (KOHLLAKOB, op. Cit, II. 157.).] A megnevezés így a későbbiekben teológiai tartalmú etimológizálásra is alkalmassá vált, amely a képtípus Máriajának a képrombolás utáni időszakról meghatározó mutató gesztusát interpretálja. A Hodigitria az Útmutató Szűz, aki Krisztusra mutatva az embert az egyedül üdvözítő útra irányítja. Az Istenszülő ilyen általánosan értelmezhető szerepét a képtípus hieratikus, alapvetően reprezentatív jellege hangsúlyozza, mindkét alak szigorúan frontális és statikus beállítással. Mária útmutató gesztusával irányítja a szemlélőt, felkér a Megváltó követésére.” – Puskás Bernadett: *Istenszülő-ábrázolások: Hodigitria*, publ. In: Ivancsó István (szerk.): *„Téged jöttünk köszönteni”* – Nyíregyháza, Szent Atanáz Görög Katolikus Hittudományi Főiskola, 2005.

4Bakos Péter: *Amiről a fémikonok mesélnek, I.* – In: *Keresztény Szó*, Kolozsvár, 2013. július (kivonatos, tartalmi idézés)

5Bakos Péter: *Amiről a fémikonok mesélnek, I.* – In: *Keresztény Szó*, Kolozsvár, 2013. július (kivonatos, tartalmi idézés)

6Magyar Katolikus Lexikon: *Kazany-i Szűz Mária-ikon*

7Tóth Szergej: *Az Orosz Egyház és az orosz állam – Beszélgetés Lepahin Valerijjal* – in: *Aetas*, 13. évf. (1998.) 1.

8Dr. Lepahin Valerij egyetemi tanár, az MTA doktora. 1945. március 15-én született Oroszországban (Vipovo). A Vlagyimir Főiskolán 1972-ben francia–német szakos diplomát szerzett, majd 1977-ben családi okok miatt Magyarországra telepedett, ahol a JATE (SZTE) Szláv Intézetében dolgozik. Orosz szakos tanári diplomát szerzett 1981-ben az ELTE-n, 1984-ben megvédett doktori értekezésének címe: „Keresztény motívumok Dosztojevszkij Félkegyelmű c. regényében”. A párizsi Szent Szergej Teológiai Intézet levelező tagozatán teológiát, egyházi művészetet, főleg az ikonfestészet történetét, valamint az ógörög és héber nyelvet tanulmányozza, és 1993-ban „licence de théologie” fokozatot kapott. 1992-ben védte meg kandidátusi disszertációját, melynek címe: „Az ikon-kép mint az orosz irodalom és kultúra világnézeti és formaalkotó elve”, amely „Az orosz kultúra ikonarcúsága” címmel háromszor jelent meg (magyar nyelven) nyomtatásban. Akadémiai doktori értekezését 2006-ban védte meg, melynek címe: „Az ikon jelentése és küldetése. Az ikon az egyházban, az állami, társadalmi és egyéni életben – teológiai, művészettörténeti, történelmi, néprajzi és szépirodalmi források alapján” és elnyerte a MTA doktora címet. (szlav.u-szeged.hu nyomán)

9Tóth Szergej: *Az Orosz Egyház és az orosz állam – Beszélgetés Lepahin Valerijjal* – in: *Aetas*, 13. évf. (1998.) 1.

10Tóth Szergej: *Az Orosz Egyház és az orosz állam – Beszélgetés Lepahin Valerijjal* – in: *Aetas*, 13. évf. (1998.) 1.

11Tóth Szergej: *Az Orosz Egyház és az orosz állam – Beszélgetés Lepahin Valerijjal* – in: *Aetas*, 13. évf. (1998.) 1. – tartalmi idézés

12Lásd Makarij (Bulgakov): *Isztorija ruszkogo raszkola, izvesztogo pod imenyem sztaroobrjadsztva*. Szankt Petyerburg, 1855. 147.

13Lásd Gyelo o patriarhe Nyikonye. Szankt Petyerburg, 1897. 450.

14Filippov, Szergej: *Az oroszországi egyházszakadás és helye a 17. századi orosz történelemben* – in: *Aetas*, 13. évf. (1998.) 1. (kivonatos, tartalmi idézés)

15Tóth Szergej: *Az Orosz Egyház és az orosz állam – Beszélgetés Lepahin Valerijjal* – in: *Aetas*, 13. évf. (1998.) 1.

16Kondor Lajos SVD és munkatársai: (ford., szerk.): *Fatimáról beszél Lúcia nővér – Lúcia nővér emlékezései, I., – SECRETARIADO DOS PASTORINHOS, FÁTIMA, IV. kiadás, 2006., 172.*